

DAS-WSA.0300.4.2026.MK

Warszawa, 2026-03-24

Pan Stanisław Jastrzębski

Przewodniczący Zarządu

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

dziękuję za przekazanie stanowiska Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) dotyczącego projektu aktualizacji *Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.* (KPEiK). Z uwagą zapoznaliśmy się z przedstawionymi argumentami dotyczącymi m.in. roli gmin wiejskich w transformacji energetycznej, rozwoju OZE, stanu infrastruktury sieciowej, kosztów transformacji oraz kształtowania miksu energetycznego. Poniżej odnosimy się do podniesionych kwestii w oparciu o aktualną wersję KPEiK rozpatrywaną przez komitety rządowe.

1. Gminy wiejskie – pominięty fundament transformacji

Projekt KPEiK wskazuje jednostki samorządu terytorialnego, w tym gminy wiejskie jako istotnych uczestników wdrażania transformacji w obszarze energetyki rozproszonej, efektywności energetycznej oraz społeczności energetycznych. W dokumencie przewidziano rozwój różnych form udziału społeczności lokalnych w rynku energii poprzez zwiększanie skali prosumeryzmu, rozwój modeli klastrowych i spółdzielczych oraz upowszechnianie mechanizmów sprzyjających lokalnemu magazynowaniu i bilansowaniu energii oraz autokonsumpcji. Do 2030 r. przewidziano wzrost liczby społeczności energetycznych do nie mniej niż 1 tys., co korzystnie wpłynie na funkcjonowanie gmin, na których lokowane będą ww. społeczności, poprawiając jednocześnie warunki związane z wykorzystaniem energii i czerpaniem korzyści z lokalnej produkcji energii. Integracja rozwoju OZE z magazynowaniem i zarządzaniem popytem na poziomie lokalnym zwiększy poziom zużycia energii w miejscu jej wytworzenia, a tym samym sprzyjać będzie obniżaniu kosztów energii dla odbiorców.

W odpowiedzi na potrzebę wzmocnienia zdolności planistycznych i inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego projekt KPEiK przewiduje instrumenty wsparcia o charakterze instytucjonalnym i operacyjnym. W szczególności wskazano Krajowy Punkt Kontaktowy ds. OZE (*Działanie 147*) oraz utworzenie Centrum Wsparcia Transformacji Energetycznej (*Działanie 149*), którego zadaniem ma być zapewnienie samorządom, w tym gminom wiejskim, dostępu do informacji, wsparcia proceduralnego oraz koordynacji procesów inwestycyjnych związanych z rozwojem OZE. Ponadto przewidziano wdrożenie Symulatora Systemu Energetycznego dla Samorządu (*Działanie 150*) jako narzędzia analitycznego umożliwiającego modelowanie lokalnych bilansów energetycznych i ocenę wariantów inwestycyjnych w oparciu o specyfikę obszarów wiejskich. Celem tych działań jest zwiększenie zdolności gmin do aktywnego uczestnictwa w transformacji energetycznej, w tym planowania inwestycji OZE, rozwoju lokalnego bilansowania energii oraz zarządzania energią w oparciu o lokalne zasoby i potrzeby.

2. Energetyka wiatrowa na lądzie

Uprzejmie wskazuję, że projekt aktualizacji KPEiK nie ogranicza znaczenia technologii wiatrowej w krajowym miksie energetycznym, lecz przedstawia jej rozwój w sposób ilościowy i skorelowany z bezpieczeństwem pracy systemu elektroenergetycznego. Zgodnie z projektem KPEiK moc zainstalowana w lądowej energetyce wiatrowej wzrośnie z ok. 11 GW obecnie do 15,8 - 16,5 GW w 2030 r., a w perspektywie 2040 r. do 20,4-28,8 GW, co oznacza dalszy istotny wzrost tej technologii i utrzymanie jej jako jednego z głównych źródeł produkcji energii elektrycznej w krajowym systemie. Energetyka wiatrowa, obok fotowoltaiki pozostaje jedną z technologii o najniższych kosztach wytwarzania energii elektrycznej i jednym

z filarów transformacji, jednak tempo przyrostu nowych mocy musi pozostawać skorelowane z możliwościami bilansowania systemu elektroenergetycznego oraz utrzymaniem wskaźników bezpieczeństwa pracy KSE, w tym adekwatności mocy (LOLE na poziomie nie wyższym niż 3 godziny rocznie). W tym kontekście przyjęte w KPEiK poziomy mocy dla lądowej energetyki wiatrowej odzwierciedlają zrównoważone tempo rozwoju tej technologii w powiązaniu z rozwojem sieci, magazynów energii i zasobów elastyczności systemu, a nie ograniczenie jej roli w krajowej transformacji energetycznej.

3. Stabilność systemu elektroenergetycznego – rola biogazowni

W odniesieniu do uwagi ZGWRP dotyczącej potrzeby jednoznacznego wskazania biogazowni jako elementu stabilizującego system elektroenergetyczny należy podkreślić, że projekt KPEiK ujmuje biogaz i biometan jako dyspozycyjne nośniki energii wspierające bilansowanie krajowego systemu elektroenergetycznego w warunkach rosnącego udziału źródeł pogodozależnych. KPEiK akcentuje znaczenie tych instalacji na obszarach wiejskich wskazując, że biogazownie produkujące energię elektryczną i ciepło na potrzeby lokalnych społeczności (w tym biogazownie szczytowe) mogą odgrywać szczególną rolę w lokalnym bilansowaniu oraz wykorzystaniu pozostałości i odpadów rolniczych oraz rolno-spożywczych, wzmacniając jednocześnie gospodarkę obiegu zamkniętego i samowystarczalność energetyczną gmin. W wymiarze wdrożeniowym projekt KPEiK przewiduje dedykowane i powiązane działania wspierające rozwój biogazu, w tym *Działanie 71. Wsparcie rozwoju biogazowni rolniczych*, ukierunkowane na rozwój instalacji na obszarach wiejskich oraz *Działanie 65. Wsparcie działań zastosowania ekologicznych źródeł energii i poprawy efektywności energetycznej w gospodarstwach rolnych w ramach WPR*, polegające na wspieraniu inwestycji podejmowanych przez gospodarstwa rolne takich jak budowa biogazowni rolniczych do 50 kW.

4. Bezpieczeństwo energetyczne i odporność lokalna

Projekt aktualizacji KPEiK ujmuje bezpieczeństwo dostaw energii jako zagadnienie wielopoziomowe, obejmujące zarówno wymiar krajowy, jak i regionalny oraz lokalny. W dokumencie przewidziano szereg działań systemowych, które bezpośrednio przekładają się na zdolność systemu do funkcjonowania w warunkach zakłóceń dostaw energii. W szczególności w ramach celu dotyczącego gotowości do radzenia sobie z ograniczeniami w dostawach energii elektrycznej (*Cel 3.8.4*) oraz działań w obszarze bezpieczeństwa energetycznego przewidziano opracowywanie i cykliczną aktualizację planów zapobiegawczych oraz planów na wypadek sytuacji nadzwyczajnych, wraz z monitoringiem realizacji inwestycji zwiększających bezpieczeństwo dostaw i oceną ich wpływu na scenariusze kryzysowe (*Działanie 134. Zapobieganie i zarządzanie ograniczeniami dostaw energii elektrycznej*). Dodatkowo przewidziano wdrażanie pakietu antyblackout'owego zwiększającego odporność systemu elektroenergetycznego na zakłócenia dostaw energii i uwzględniającego rolę prosumentów (*Działanie 136*). Uzupełnieniem tych działań są kierunki rozwoju energetyki rozproszonej, magazynowania energii, społeczności energetycznych oraz dyspozycyjnych paliw odnawialnych (biogazu i biometanu), które w dokumencie wskazano jako element wzmacniający elastyczność i odporność systemu. W tym ujęciu bezpieczeństwo energetyczne państwa budowane jest równolegle poprzez rozwiązania legislacyjne i inwestycje w infrastrukturę systemową jak również poprzez rozwój inwestycji lokalnych, w tym magazynów energii, źródeł dyspozycyjnych i lokalnego bilansowania energii, które zwiększą zdolność reagowania na sytuacje kryzysowe także na poziomie gmin, również na obszarach wiejskich.

5. „Zazielenianie” paliw kopalnych

Odnosząc się do kwestii roli technologii pomostowych, w tym paliw przejściowych o obniżonej emisyjności oraz technologii wychwytu, składowania i wykorzystania CO₂ (CCS/CCU), projekt KPEiK traktuje transformację energetyczną jako proces stopniowy, oparty na zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw oraz racjonalności kosztowej. Dokument nie zakłada gwałtownego administracyjnego wycofywania istniejących mocy wytwórczych, lecz ich stopniowe przekształcanie przy jednoczesnym rozwoju OZE, energetyki jądrowej, magazynowania energii i źródeł dyspozycyjnych (*Cel 3.8.1 i 3.8.2*). W KPEiK wskazano możliwość wykorzystania technologii CCS i CCU, w szczególności w sektorach przemysłowych oraz w wybranych zastosowaniach energetycznych, przy czym ich rozwój uzależniono od dojrzałości technologicznej, dostępności infrastruktury transportu i składowania CO₂ oraz uwarunkowań ekonomicznych. Dedykowane działania na rzecz wsparcia konkurencyjności i dekarbonizacji przemysłu (*Działania 60, 61, 62 i 64*) zapewnią wsparcie dla innowacyjnych rozwiązań technologicznych obejmujących CCU i CCUS natomiast *Działanie 59. Działania wspierające komercyjne projekty CCS i CCU* przyczyni się do rozwoju tych technologii, poprzez rozpoczęcie badań geologicznych nad poszukiwaniem i rozpoznawaniem kompleksów podziemnego składowania CO₂ oraz budowę strategicznej infrastruktury do transportu CO₂, i in.

6. Infrastruktura elektroenergetyczna

W odniesieniu do infrastruktury elektroenergetycznej projekt KPEiK wprost identyfikuje rozwój i modernizację sieci przesyłowych oraz dystrybucyjnych jako warunek niezbędny dla dalszego przyrostu OZE oraz utrzymania bezpieczeństwa pracy systemu. Dokument wskazuje, że rosnący udział źródeł rozproszonych, w tym instalacji przyłączanych do sieci średniego i niskiego napięcia, wymaga równoległego zwiększania przepustowości, automatyzacji i cyfryzacji sieci dystrybucyjnych, rozwoju magazynowania energii oraz wdrażania usług elastyczności ograniczających przeciążenia lokalne. Jednocześnie szczegółowe harmonogramy inwestycyjne dla sieci SN i nN pozostają, zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym w kompetencji operatorów systemów dystrybucyjnych i są realizowane w ramach zatwierdzanych przez Prezesa URE planów rozwoju oraz wieloletnich programów inwestycyjnych. KPEiK wskazuje na konieczność intensyfikacji tych działań oraz ich skoordynowania z tempem rozwoju OZE, przy czym będąc dokumentem strategicznym określa kierunki i skalę potrzeb inwestycyjnych, natomiast operacyjne harmonogramy pozostają w dokumentach wykonawczych OSD. Modernizacja infrastruktury dystrybucyjnej, w tym na obszarach wiejskich, jest integralnym elementem strategii bezpieczeństwa energetycznego i warunkiem dalszego rozwoju źródeł odnawialnych, co znajduje wyraz w działaniach przewidzianych w KPEiK, w szczególności *Działaniu 23. Działania w zakresie zwiększenia elastyczności systemu elektroenergetycznego w odniesieniu do wytwarzania energii z OZE i dostosowania się do przewidywanych zmian KSE.*

7. Finansowanie aKPEiK

KPEiK, zgodnie z charakterem dokumentu strategicznego, określa kierunki inwestycyjne oraz potencjalne źródła finansowania transformacji, natomiast nie stanowi samodzielnego aktu gwarantującego alokację środków w poszczególnych programach operacyjnych. W części finansowej dokumentu wskazano główne strumienie finansowania transformacji energetycznej, obejmujące m.in. środki krajowe, fundusze UE (w tym polityki spójności, Funduszu Modernizacyjnego i Społecznego Funduszu Klimatycznego). KPEiK podkreśla przy tym konieczność koordynacji wykorzystania tych środków z krajowymi instrumentami wsparcia oraz programami dedykowanymi m.in. efektywności energetycznej, rozwojowi OZE, ciepłownictwu systemowemu i modernizacji sieci, z których korzystają również jednostki samorządu terytorialnego.

8. Energetyka jądrowa i SMR

Odnosząc się do kwestii energetyki jądrowej, w tym technologii SMR, należy podkreślić, że projekt KPEiK nie traktuje jej jako wyłącznego ani krótkoterminowego fundamentu bezpieczeństwa energetycznego, lecz jako jeden z elementów struktury wytwórczej służącej zapewnieniu stabilności generacji, adekwatności mocy i ograniczeniu emisyjności w długim horyzoncie, tj. po 2035 r. W dokumencie wskazano rozwój energetyki jądrowej w oparciu o obowiązujący Program polskiej energetyki jądrowej (PPEJ). Jednocześnie KPEiK nie ogranicza rozwoju dostępnych dziś technologii, ponieważ przewiduje dalszy wzrost mocy gazowych, wiatrowych, PV, rozwój biogazu i biometanu, magazynowania energii oraz energetyki rozproszonej, a także działania zwiększające elastyczność systemu. Stabilność systemu jest zatem projektowana w oparciu o zdywersyfikowany miks technologiczny, w którym energetyka jądrowa stanowi element komplementarny wobec OZE i źródeł dyspozycyjnych, a nie ich substytut.

Mam nadzieję, że przedstawione powyżej wyjaśnienia i informacje pozwolą lepiej zobrazować przyjęte założenia oraz kierunki działań w *Krajowym Planie w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.* Jednocześnie deklarujemy gotowość do dalszego dialogu i współpracy z przedstawicielami samorządów, w tym gmin wiejskich w procesie realizacji działań wynikających z tego dokumentu, tak aby wdrażane rozwiązania sprzyjały bezpiecznej, stabilnej i sprawiedliwej terytorialnie transformacji energetycznej.

Z wyrazami szacunku

Miłosz Motyka

Minister

2026-03-24